

Michał Rybak

"Wakacyjna przygoda z Chopinem" w Muzeum Niepodległości

Niepodległość i Pamięć 17/2 (32), 201-203

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Michał Rybak

Muzeum Niepodległości
w Warszawie

„Wakacyjna przygoda z Chopinem” w Muzeum Niepodległości

Muzeum Niepodległości od wielu lat dostosowuje swoją ofertę edukacyjną do potrzeb dzieci i młodzieży. W ramach wakacyjnej akcji „Lato w Muzeum Niepodległości” odbyło się wiele ciekawych spotkań skierowanych do każdego, kto chciał wzbogacić wiedzę na temat historii Polski.

Muzeum Niepodległości każdego lata tętni życiem, jest wypełnione spotkaniami i ciekawymi wydarzeniami kulturalnymi. Atrakcyjną formą poznawania ekspozycji są spotkania edukacyjne prowadzone na wystawach stałych i zmiennych, a także warsztaty plastyczne i historyczne. Tradycja spotkań w ramach „Lata w Muzeum Niepodległości” trwa już od 15 lat. Muzeum od początku współpracuje z ogólnomiejskimi i dzielnicowymi koordynatorami „Lata w mieście”, a także Biurem Promocji Miasta Stołecznego Warszawy. Celem spotkań jest pobudzenie zainteresowania przeszłością, dostarczenie wiedzy na temat najważniejszych wydarzeń i najwybitniejszych postaci z dziejów Polski i dziejów powszechnych, zapoznanie z symbolami narodowymi i państwowymi, kształtowanie wyobraźni historycznej, a także przedstawienie elementarnych pojęć historycznych.

W minionych edycjach można było uczestniczyć w warsztatach edukacyjnych prowadzonych przez „znawców tematu”. Jolanta Fijałkowska-Pilarczyk, aktorka, absolwentka PWST w Warszawie, znana publiczności z ról teatralnych i filmowych, opowiedziała młodym słuchaczom o znaczeniu znajomości dobrych obyczajów, form towarzyskich i reguł grzecznościowych, obowiązujących w danej grupie społecznej. Na warsztatach dzieci poznały zasady *savoir-vivre* w głównych dziedzinach życia, tj. prezentacji, właściwego ubioru, komunikacji, zachowaniu się w szczególnych sytuacjach (nakrywania i podawania do stołu, jedzenia). Na kolejnych warsztatach, zatytułowanych „Historia ubioru”, można było dowiedzieć się, jak zmieniła się moda na przestrzeni dziejów. Wymyślne stroje noszone w kolejnych epokach służyły wyeksponowaniu piękna sylwetki, często kosztem zdrowego rozsądku i wygody. Wspaniałe i bogate kreacje były niejednokrotnie cennymi dziełami sztuki, odbiciem społecznej pozycji, obyczajów i mentalności noszących je ludzi.

Skąd się wzięło mydło? Co naprawdę działo się w łaźniach rzymskich? Jak wyglądała poranna toaleta królów? Na te i inne pytania odpowiadała, w swoich autorskich spotkaniach pt. „Historia brudu”, Jolanta Fijałkowska-Pilarczyk, tworząc jednocześnie wyjątkowy obraz ewolucji pojęcia higieny od czasów najdawniejszych po wiek XX. Na przestrzeni epok zmieniały się poglądy na „brud” jako taki, co ściśle łączyło się z koncepcjami prywatności,

zdrowia i choroby, śmierci, z poglądami na religię i seksualność, z koncepcjami dotyczącymi sensu życia. Instytucje państwowe, kościelne, lekarze, pisarze, autorytety moralne różnie podchodzili do dbania o czystość, raz gloryfikując, raz przeklinając ideę „mycia się”¹.

Bohdan Wróblewski, artysta plastyk, twórca wystawy planszowej „Orzeł Biały – Herb Polski, Znak Polaków” podejmujących tematykę historii Orła Białego, a także autor książki *Jaki znak twój? Orzeł Biały*, prowadził warsztaty plastyczne dla dzieci, połączone z prelekcją. Dzieci poznały, jak na przestrzeni wieków znak orła w herbie ulegał zmianom. Na dużym kartonie, w grupach po 4-5 osób uczestnicy rysowali postać orła. Po wykonaniu zadania prace zostały omówione pod względem merytorycznym i – wrażliwości plastycznej dzieci.

Katarzyna Kraszevska, pianistka, znana jest publiczności jako laureatka prestiżowych konkursów fortepianowych, m. in. Międzynarodowego Konkursu im. Fryderyka Chopina, gdzie również uzyskała Nagrodę Specjalną TiFC oraz nagrodę niderlandzkiego Towarzystwa Muzycznego. W minionych edycjach prowadziła lekcję zatytułowaną „Paderewski – mistrz tonów i mąż stanu”. Uczestnicy spotkania mogli dowiedzieć się, dlaczego Ignacy Jan Paderewski zyskał ogromną popularność i nazywany był *największym ze wszystkich, mistrzem, królem pianistów, czarodziejem klawiatury*².

Na spotkaniu „Jak odzyskałiśmy niepodległość w 1918 roku” młodzież poznała złożony i pełen dramatycznych zwrotów akcji proces odradzania się państwa polskiego. Przy różnorodnych archiwaliach, pamiątkach i dziełach sztuki, uczestnicy mieli za zadanie narysować postać jednego z twórców niepodległości państwa polskiego.

Tego roku, podczas akcji „Lato w mieście” dzieci wraz z młodzieżą z Warszawy i okolic uczestniczyły w warsztatach historycznych i plastycznych.

„Śledztwo w sprawie orła białego” to tytuł spotkania, które nawiązywało do naszego narodowego znaku – Orła Białego. Podczas warsztatów historycznych dzieci mogły dowiedzieć się, jak wizerunek naszego godła narodowego zmieniał się na przestrzeni dziejów, od kiedy stanowił fundament ciągłości historycznej naszej Ojczyzny i tożsamości narodowej jej mieszkańców. Na spotkaniu można było poznać ciekawe i niekiedy zaskakujące przemiany wizerunków herbowych z Orłem Białym, dokumentujące związki pomiędzy rodami panującymi w różnych wiekach, zarówno w Polsce, jak i w innych państwach europejskich. Podczas warsztatów historycznych dzieci odnajdywały na wystawie przedstawienia różnych herbów, a także zastanawiały się: dlaczego herb danej rodziny posiadał taki, a nie inny wizerunek, jak wyglądała tarcza herbowa, jakie były jej elementy, gdzie rycerze umieszczali swoje herby, a także o czym mówiły widniejące na herbach orły, lwy, głowy byków i inne przedstawienia? Oglądając pierwsze wizerunki orła na monetach, pieczęciach książęcych, można było poznać legendę o Lechu, praojcu państwa polskiego, a także pierwszym grodzie – Gnieźnie. Na zakończenie spotkania dzieci wysłuchały hymnu narodowego, a następnie musiały ułożyć cztery zwrotki tekstu „pieśni nieśmiertelnej”.

Warsztaty „Mazowieckim tropem Chopina” przedstawiały nieco inne spojrzenie na życie i twórczość wybitnego kompozytora okresu romantyzmu. Dzieci poznawały kulturę i naukę Mazowsza pierwszej połowy XIX wieku, poprzez miejsca związane z Fryderykiem Chopinem. Na wystawie można było dowiedzieć się o nowych placach Warszawy, budynkach użyteczności publicznej (Teatr Narodowy, Pałac Staszica czy Bank Polski), a także miejscach koncertów naszego narodowego kompozytora (kościół ewangelicki na pl. Małachowskiego, czy kościół Wizytek na Krakowskim Przedmieściu). Osobnym elementem ekspozycji było przedstawienie życia ludzi na wsi. Miłość do Mazowsza Fryderyka Chopina znalazła

1 C. Ashenburg, *Historia brudu*, Warszawa 2009, s. 5.

2 R. Wapiński, *Ignacy Paderewski*, Wrocław 2009, s. 116.

odzwierciedlenie w twórczości muzycznej, poprzez wyrażenie emocji w mazurkach, preludiach czy nokturnach. Kompozytor opuścił Warszawę 2 listopada 1830 r., zaledwie miesiąc przed wybuchem powstania listopadowego. Ostatnim miejscem jego pobytu był Pałac Wesslów, siedziba dawnej poczty. Pomimo wielu starań, nigdy nie wrócił do swojej ukochanej ojczyzny. Podczas warsztatów edukacyjnych dzieci dowiedziały się na jakich instrumentach grał Fryderyk Chopin, łączyły w pary postaci ówczesnej nauki i kultury, zaznaczały części garderoby, które pasowały do przedstawienia żołnierza Królestwa Polskiego, dopasowywały meble do wnętrza wiejskich i miejskich, wskazywały nowe rozwiązania techniczne, które pojawiły się za życia Chopina, a także modę, jaka panowała w epoce romantyzmu. Osobnym zadaniem dla uczestników „Wakacji w Muzeum Niepodległości” były krzyżówki i puzzle edukacyjne. Na zakończenie spotkania dzieci musiały przygotować „Powitalny obiad dla Napoleona” lub „Pożegnalną kolację dla Fryderyka Chopina”, za pieniądze obowiązujące w czasach Księstwa Warszawskiego i Królestwa Kongresowego. W nagrodę każdy z uczestników otrzymał „Oznakę detektywa historii”, warunkiem jej otrzymania było zaliczenie testu z wiedzy historycznej, sztuki dedukcji i sprawności manualnej.

Pianistka Katarzyna Kraszewska prowadziła spotkanie zatytułowane „Dźwięk przed słowem”. W barwny i ciekawy sposób gospodyni spotkania opowiedziała o życiu i twórczości Fryderyka Chopina oraz roli kultury w życiu narodu. Dzieci poznawały tańce ludowe (kujawiak, oberek, mazur) oraz ich odzwierciedlenie w muzyce poważnej.

Większość opisanych powyżej zajęć opierała się na wystawach Muzeum Niepodległości, natomiast pozostałe dotyczyły historii i kultury naszego kraju. Zajęcia miały na celu aktywizowanie dzieci z Warszawy i okolic poprzez rozwijanie myślenia, logicznego rozumowania, zdolności interpretacji informacji historycznej, a także kształtowanie postawy dociekliwości historycznej oraz umiejętności współdziałania w grupie. Kolejna edycja „Lata w mieście” w Muzeum Niepodległości już za rok. Mam nadzieję, że będzie się ona cieszyła równie dużym zainteresowaniem (400 osób) dzieci i młodzieży, jak w tym roku.